

ประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชีพบำบัดแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก*

Effectiveness of Integrated Therapy Activities to Develop the Competencies Autistic People under Army Responsibility

สงกรานต์ จันทะปัสสา, พงษ์เมธี ไชยศรีหา¹ และสัญญา เคนาภูมิ²

Songkran Janthapassa, Pongmatee Chaisriha and Sanya Khanaphoom

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม²

Northeastern University, Thailand

Rajabhat Maha sarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nitty4701@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชีพบำบัดแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) บุคคลออทิสติก 12 คน 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 2 คน โรงเรียนสาธิตมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น 4 คน ศูนย์บริการบุคคลออทิสติกขอนแก่น 4 คน ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก 12 คน รวม 28 คน 3) กลุ่มสนทนา ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 2 คน โรงเรียนสาธิตมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 คน ศูนย์บริการบุคคลออทิสติกขอนแก่น 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก 1 คน ครูฝึกทหาร 3 คน บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน รวม 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบประเมินทักษะความสามารถ และแบบสอบถามประเด็นการสนทนากลุ่ม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอเชิงพรรณนา

*ได้รับบทความ: 5 มกราคม 2562; แก้ไขบทความ: 20 ธันวาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2562

Received: January 5, 2019; Revised: December 20, 2019; Accepted: December 26, 2019

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ

1.1 ประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาบุคคลออทิสติกพบว่า 1) สมรรถนะทางร่างกาย เคลื่อนที่แบบมีเป้าหมาย พฤติกรรมนิ่ง การรับรู้ดีขึ้น 2) สมรรถนะทางอารมณ์ ปรับอารมณ์ได้เหมาะสม ควบคุมตนเองได้ ไม่สนใจซ้ำซาก 3) สมรรถนะทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้ 4) สมรรถนะทางสติปัญญา เล่นและจินตนาการได้ มีการสื่อสารกับบุคคลอื่น พฤติกรรมซ้ำซากน้อยลงตามคำสั่งได้

1.2 ประเมินทักษะความสามารถของบุคคลออทิสติก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา

1.3 ประเมินพฤติกรรมบุคคลออทิสติก พบว่า สมรรถนะก่อนดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับน้อยระหว่างดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางหลังดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านทางร่างกาย ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงได้องค์ความรู้และนวัตกรรมที่เรียกว่า “4 Steps: PISA” ของรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก

คำสำคัญ: ประสิทธิผล; อาชาบำบัดแบบบูรณาการ; สมรรถนะบุคคลออทิสติก

Abstract

This research of objective to: 1) evaluate the effectiveness of the integrated therapy model for the development of autistic people responsibility. researchers participants: 1) target group: 12 individuals; 2) 28 informants; 3) 9 focus groups. The research instrument were an observation and interview form, a questionnaire, a skills assessment and group discussion questions. Data were analyzed by using basic statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation. Analysis of qualitative data by content analysis and descriptive report.

Research result:

1. Evaluate effectiveness of the integrated therapies model.

1.1 Effectiveness of the integrated therapies model, 1) physical performance: targeted movement, quiet behavior, perception and sensation; 2) emotional performance: response and adjust the mood is appropriate, self-control, less repetition; 3) social performance, adapt and interact with others and in new environments; 4) intelligence performance: Play and imagine the potential, communicate to, behavior and learning are less repetitive, and more follow the instructions.

1.2 Assess the skills of the autistic person found that: the ability of the autistic person in the overall level is very level when considered as the high level, the most desirable is the emotional, social, physical, and intelligence.

1.3 Evaluate Autistic person behavior: autism performance before all aspect of the low, during the process, all aspects are moderate and after all, the high.

1.4 Assess the satisfaction of the participants: overall performance is very, considered as a high, descending order is social performance, intellectual performance, emotional performance, and physical performance. In addition, the researcher and the participants were found : Learning from real and cognitive, a practical knowledge cause innovation call 4 Steps: PISA for the integrated therapy activities model.

Keywords: Effectiveness; Integrated Therapies Activity; Autistic Competency

1. บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนาประเทศ เป็นสิ่งที่ควบคู่กันหากประเทศใดที่มีประชากรที่มีคุณภาพ ประเทศนั้นสามารถพัฒนาได้ถูกทิศทาง เพราะทรัพยากรมนุษย์คือพลังงานทักษะ พรสวรรค์ และการศึกษาความรู้ของบุคคลนั้น ที่จะนำสิ่งเหล่านี้ ออกมาให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติ ก่อนที่จะมีการพัฒนาประเทศได้จะต้องมีการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพก่อน (Piamniwes, 2007) และแนวทางในการพัฒนา เด็กนั้นต้องสนับสนุนและส่งเสริมในลักษณะองค์ รวมกล่าวคือด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสังคม

ด้านอารมณ์และด้านจิตใจให้มีความสมบูรณ์พร้อม ดังความในพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ที่ระบุไว้ว่า “การจัดการ ศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมี สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีสุข” (Kittikarnamphon, 2015)

เด็กออทิสติกหรือเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งเป็นเด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการในด้าน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อความหมายและ พฤติกรรม รวมทั้งการขาดจินตนาการโดยจะปรากฏ

ให้เห็นได้ในระยะ 3 ปีแรกของชีวิต (Siriratrakha, 2007)

แผนกสัถยบาล กองการสัถว์และเกษตรกรรมที่ 2 จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมการสัถว์ทหารบก ได้ดำเนินการจัดทำโครงการอาชาบำบัดเพื่อช่วยบำบัดเยาวชนที่มีความผิดปกติทางร่างกายมีความป่วยทางจิตและอารมณ์หรือมีปัญหาด้านสุขภาพ สมาธิสั้น โดยใช้ม้าเป็นผู้บำบัดและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเด็กที่ได้รับการบำบัดจะมีการปรับสภาพร่างกายที่ผิดปกติให้เข้าสู่สมดุลเสริมสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นในตนเองมีการกลมเกลียวจิตใจเด็กให้สุขุมเยือกเย็นลดความก้าวร้าวมีพัฒนาการที่ดีขึ้น (Sams, Fortney and Willenbring, 2006) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมทางกิจกรรมบำบัดที่นำมาปรับประยุกต์ใช้ร่วมกับการบำบัดด้วยการใช้สัตว์ที่มีม้าเป็นส่วนประกอบ ผลการศึกษาพบว่าเด็กมีการใช้ภาษาและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการเข้าร่วมโปรแกรมการบำบัด

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการว่า เป็นแนวทางก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นจนบุคคลออทิสติกพัฒนาไปสู่จุดที่สูงสุดตามศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนและขอบเขตการวิจัย ดังนี้

เป็นกรณีศึกษาในพื้นที่แผนกสัถยบาล กองการสัถว์และเกษตรกรรมที่ 2 จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคคลออทิสติก จำนวน 12 คน 2) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) บุคคลออทิสติก 12 คน 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 2 คน โรงเรียนสาธิตมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น 4 คน ศูนย์บริการบุคคลออทิสติกขอนแก่น 4 คน ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก 12 คน รวม 28 คน 3) กลุ่มสนทนา ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 2 คน โรงเรียนสาธิตมอดินแดงมหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 คน ศูนย์บริการบุคคลออทิสติกขอนแก่น 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก 1 คน ครูฝึกทหาร 3 คน บุคลากรจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน รวม 9 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติก 4 มิติ 1) มิติทางร่างกาย ได้แก่ การเคลื่อนไหว พฤติกรรมไม่นิ่ง การรับรู้และประสาทสัมผัส 2) มิติทางอารมณ์ ได้แก่ การตอบสนองและการปรับอารมณ์ การควบคุมตนเอง และความสนใจ 3) มิติทางสังคม ได้แก่

การปรับตัวต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม 4) มิติทางสติปัญญา ได้แก่ การเล่นและจินตนาการ การสื่อสารและการพูด พฤติกรรมและการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกต พฤติกรรม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินทักษะความสามารถ ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเป็น 0.85 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เป็น 0.914 โดยการสอบถามจากผู้มีส่วนร่วม 28 คน และสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 28 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 96% วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าของ Denis (Janthawanich, 2011) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาข้อความ

4. สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ

1.1 ผลการประเมินประสิทธิผลรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติก จำนวน 12 คน ประเมินจากผู้มีส่วนร่วม จำนวน 28 คนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ประเมินประสิทธิผล สรุปตามสมรรถนะได้ดังนี้

1.1.1 มิติทางร่างกาย 1) การเคลื่อนไหว ประกอบด้วย การทรงตัวและการเดิน

บุคคลออทิสติก มีการเคลื่อนไหวร่างกายได้ดีขึ้น การทรงตัวและการเดินที่เป็นปกติขึ้น การเล่นมือเล่นตา มีการเล่นมือเล่นตาที่เป็นปกติ และการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กที่ผิดปกติ มีการเคลื่อนไหวแขนและขาเป็นปกติ โดยไม่เร็วหรือช้าเกินไป 2) พฤติกรรมไม่นิ่ง ประกอบด้วย ความอดทน สามารถอยู่นิ่งๆ ได้นานขึ้น มีความอดทนต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้มากขึ้น สมาธิสั้น สามารถบังคับตนเองได้ และมีสมาธิมากขึ้น การเคลื่อนไหวที่สามารถเคลื่อนที่หรือเคลื่อนไหวอย่างมีเป้าหมาย 3) การรับรู้และประสาทสัมผัส ประกอบด้วย การสบตา กล้าการสบตากับบุคคลอื่น การตอบสนองต่อเสียง มีการรับรู้และประสาทสัมผัสที่ดีขึ้น การแสดงปฏิกิริยาทำทาง แสดงปฏิกิริยาทำทางต่อความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อเด็กขึ้นไปอยู่บนหลังม้า เด็กที่มีปัญหาในเรื่องการทรงตัวก็จะเรียนรู้ในเรื่องการทรงตัว สามารถจัดทำทางให้ร่างกายสมมาตรกันได้มากขึ้น ลักษณะการเคลื่อนไหวของม้า ซึ่งเป็นจังหวะขึ้น-ลง ซ้าย-ขวา หน้า-หลัง นั้นคล้ายกับจังหวะการเดินของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งจังหวะการเดินซ้ำๆ กันอย่างต่อเนื่องของม้านี้เองจะส่งผลต่อการจดจำลักษณะการเคลื่อนไหว ช่วยกระตุ้นพัฒนาการการเคลื่อนไหว ทักษะการรับรู้ การประสานงานของร่างกาย และการมีปฏิริยาโต้ตอบกลับของผู้ที่อยู่บนหลังม้าได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับ Nancy H. McGibbon (2007) ศึกษาวิจัยผลระยะสั้นและผลระยะยาวของการขี่ม้าบำบัดในกิจกรรมที่สมมาตรกันของกล้ามเนื้อและความสามารถในการทำงานในเด็กสมองพิการที่มีอาการกระดูกโดย

ระยะ ที่ 1 ตรวจสอบผลทันทีใน 10 นาทีของการขี่ม้าบำบัดเทียบกับ 10 นาที ของการนั่งบาร์เรล (เครื่องมือกายภาพบำบัด) ดูความสมมาตรของกล้ามเนื้อระหว่างเดิน ในเด็กที่มีความพิการทางสมองระยะที่ 2 ตรวจสอบผลกระทบบระยะยาว 12 สัปดาห์ของการขี่ม้าบำบัด ในกิจกรรมของกล้ามเนื้อมัดใหญ่โดยสรุปได้ว่าอาซาบำบัดสามารถปรับปรุงความสมมาตรกล้ามเนื้อระหว่างเดินและยังสามารถปรับปรุงกลไกการทำงานของกล้ามเนื้อ

1.1.2 มิติทางอารมณ์ 1) การสนองตอบและการปรับอารมณ์ ประกอบด้วย การแสดงออกทางอารมณ์ สามารถปรับตัวได้และแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ การควบคุมอารมณ์ สามารถควบคุมตนเองได้ มีความอดทน มีเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ การปรับอารมณ์ มีอารมณ์ดี สามารถปรับอารมณ์ได้ 2) การควบคุมตนเอง ประกอบด้วย การก้าวร้าว ไม่ก้าวร้าวและเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ ความมีวินัย มีวินัยและควบคุมตนเองได้มาก ความอดทน เด็กออทิสติกลดความคับข้องใจจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันและมีความอดทนมากขึ้น 3) ความสนใจ ประกอบด้วย ความสนใจในกิจกรรม มีความสนใจในเรื่องหรือกิจกรรมเดิมๆ น้อยลง การยอมรับในสถานการณ์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ได้ ความมีเหตุผลมีเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ อาจเป็นเพราะว่าม้าเป็นสัตว์ที่ฉลาดสามารถสื่อสารรับความรู้สึกของผู้ขี่ได้ และจะตอบสนองอารมณ์นั้นๆ ด้วย คือถ้าผู้ขี่แสดงอาการก้าวร้าวออกมา ม้าก็จะแสดงพฤติกรรมที่คล้ายกันตอบ

กลับไป ดังนั้นการขี่ม้าจะช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจ ภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และรู้จักควบคุมร่างกายและอารมณ์ของตัวเอง ม้ายังมีส่วนช่วยกล่อมเกลাজิตใจเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวให้อ่อนโยนขึ้น สอดคล้องกับ Taweesak Siriratrakha (2007) ที่กล่าวว่า การบำบัดอย่างหนึ่งที่น่าสนใจนั้นคือการบำบัดเด็กออทิสติกด้วยสัตว์ ซึ่งเราจะเรียกว่าสัตว์บำบัด โดยการบำบัดด้วยสัตว์นั้นพบว่า สัตว์สามารถช่วยในเรื่องการรับรู้สัมผัสเสริมสร้างสมาธิให้สัมผัสที่อบอุ่น ปลอดภัยและเป็นมิตร เพิ่มแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องสัมพันธภาพ และการตอบสนองทางอารมณ์ สัตว์ที่นำมาบำบัดส่วนใหญ่มักเป็นสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว กระต่ายหรือเป็นสัตว์ใหญ่ที่เป็นมิตรกับมนุษย์เสมอในความรู้สึก เช่น โลมา ม้า ช้าง เป็นต้น

1.1.3 มิติทางสังคม 1) การปรับตัวต่อผู้อื่น ประกอบด้วย การเล่นรวมกลุ่ม ไม่หมกมุ่นอยู่ในโลกของตนเอง สามารถเล่นกับบุคคลอื่นได้ การช่วยเหลือผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามความเหมาะสม ความมั่นใจในตนเอง มีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออกมากขึ้น 2) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นมากขึ้น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อยู่คนเดียวอย่างน้อยลง การมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ กล้าคนแปลกหน้า น้อยลง 3) การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การยอมรับการเปลี่ยนแปลง กล้าการเปลี่ยนแปลง

น้อยลง ปรับอารมณ์เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือสถานที่ได้ ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อม สนใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถอยู่ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการทำกิจกรรม อาสาบำบัต เป็นกิจกรรมกลุ่ม เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ต้องทำความรู้จักกับม้า ครูฝึก และเพื่อนๆ ร่วมกิจกรรม จึงเป็นโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะทางสังคมในการปรับตัวต่อผู้อื่นที่ละน้อยๆ ผ่านการร่วมกิจกรรมกับครูฝึกและเพื่อนๆ โดยมีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลออทิสติกมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สำหรับผู้ปกครองที่มีความเข้าใจต่อลูกที่เป็นออทิสติกดีแล้วโครงการอาสาบำบัต ก็จะเป็นหนทางบำบัต ทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะเสริมศักยภาพ ด้วยการให้ม้าบำบัต กิจกรรมดังกล่าวม้าจะเป็นผู้บำบัตให้กับเด็กออทิสติกพร้อมกับบุคลากรของหน่วย เนื่องจากจังหวะการเดินของม้ามี่ลักษณะ 3 มิติ ซึ่งใกล้เคียงกับการเดินของมนุษย์ที่จะส่งผลต่อการกระตุ้นพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว การประสานการทำงานในระบบต่างๆ ของร่างกาย กลุ่มเด็กออทิสติกที่เข้าร่วมโครงการจะมีการปรับสภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะทางด้านกายภาพที่ช่วยเพิ่มความสมดุลของร่างกาย ปรับบุคลิกภาพทางการเดิน ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ มีพัฒนาการด้านจิตใจ ทำให้เด็กมีความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนทางพฤติกรรมและอารมณ์ มีการกล่อมเกล่าจิตใจเด็กให้สุขุมเยือกเย็น

ลดความก้าวร้าว มีสมาธิ มีความรักและเมตตาต่อสัตว์ ตลอดจนมีการพัฒนาการด้านสังคมและการสื่อสาร ด้วยการให้เด็กฝึกการออกคำสั่งบังคับม้า จากการพูดคุยขณะร่วมทำกิจกรรมกับบุคลากรและครูฝึก ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้เด็กมีความอยากพูดและพูดได้มากขึ้น เด็กมีการเรียนรู้ที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง พัฒนาการดังกล่าวจะส่งเสริมให้เด็กออทิสติกมีการเจริญเติบโตทางวุฒิภาวะ ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัวเป็นการลดภาระทางสังคมและคงทรัพยากรบุคคลให้กลับคืนมา สร้างคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ

1.1.4 มิติทางสติปัญญา 1) การ

เล่นและจินตนาการ ประกอบด้วย การจินตนาการ มีจินตนาการที่ดีในการเล่น การเล่นบทบาทสมมุติ เล่นบทบาทสมมุติเป็น พฤติกรรมการเรียนรู้ ขอบเล่นหรือกระทำกิจกรรมเดิมๆ น้อยลง 2) การสื่อสารและการพูด ประกอบด้วย การใช้ภาษา สามารถใช้ภาษาที่เหมาะสมได้ ทำท่าทางและน้ำเสียงในการพูด พูดชัดขึ้น และสามารถเข้าใจท่าทางและสีหน้าของผู้อื่นพูด การสื่อสาร สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ ความคิดความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ 3) พฤติกรรมและการเรียนรู้ ประกอบด้วย การทำตามคำสั่ง เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของครูฝึกได้ พฤติกรรมในการเรียนรู้ มีพฤติกรรมซ้ำซากน้อยลง มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นการย่ำคิดย่ำทำ พูดบ่อย ถามบ่อยน้อยลง และไม่ทำในกิจกรรมเดิมๆ และสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มากขึ้น อาจเป็นเพราะว่า การสร้างกิจกรรมฐานเสริมขึ้นมาให้เด็กได้ทำ เช่น ฐานศิลปะบำบัต โดยการวาด

ภาพพระบายสีและฐานการโยนลูกบอล โดยการโยนลูกบอลลงตะกร้า เรียกว่าเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการเสมือนเป็นกิจกรรมบำบัดอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้การขี่ม้าเป็นแกนนำ กิจกรรมที่นำมาเสริมมากเท่าใด เด็กจะมีพัฒนาการมากเท่านั้นสอดคล้องกับ Hakanson (2008) กล่าวว่า การใช้ม้าช่วยบำบัดไม่ได้หมายความว่าความถึงการขี่ม้าอย่างเดียวเท่านั้นแต่รวมถึงกิจกรรมที่กระทำร่วมกับม้าเช่นการขี่ม้า การออกกำลังกายกับม้าหรือการดูแลม้าเป็นต้น ซึ่งการใช้ม้าช่วยบำบัดมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการ คือ ผู้ให้บริการผู้บำบัดและม้า

1.2 ผลการประเมินทักษะความสามารถของบุคคลออทิสติกจากการใช้กิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ อภิปรายผลได้จากผู้มีส่วนร่วมจำนวน 14 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครองจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ครูฝึกทหารจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และแพทย์พยาบาล จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และผลการประเมินทักษะความสามารถของบุคคลออทิสติกเป็นสมรรถนะพบว่า ระดับความสามารถของบุคคลออทิสติกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทักษะความสามารถของบุคคลออทิสติกด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาทักษะความสามารถของบุคคลออทิสติกด้านสังคม ด้านสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทักษะความสามารถของบุคคลออทิสติกด้านอารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนั่งบนหลังม้าช่วยให้เด็กมีสมาธิจดจ่อและพัฒนาเรื่องการทรงตัวไปพร้อมๆ กันและขณะที่ขี่ม้า จำเป็น

ต้องใช้ประสาทสัมผัสพร้อมๆ กันทั้งแขน ขา หู และตา เพื่อช่วยให้สามารถทรงตัวบนหลังม้าได้ เมื่อฝึกติดต่อกันบ่อยๆ จะทำให้สมองส่วนที่ควบคุมเรื่องประสาทสัมผัสทำงานได้ดีขึ้นและควบคุมแสดงอารมณ์ในทางที่เหมาะสมโดยในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกับครูฝึกและเพื่อนๆ เพื่อการขี่ม้าให้ได้คล่องแคล่วและราบรื่น จำเป็นต้องทำความรู้จักกับม้าควบคุมทิศทาง การให้รางวัล การสื่อสารกับม้า ซึ่งจะทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและมีพัฒนาการทางการสื่อสารดีขึ้นได้ดีขึ้นรวมทั้งการเดินทางของม้าช่วยกระตุ้นในด้านต่างๆ ได้แก่ เรื่องพัฒนาการ การเคลื่อนไหว จังหวะการเดิน และส่งผลต่อการจดจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kwankitborwornkul and Hiranchalotorn (2014) ได้ศึกษาผลของการใช้ม้าช่วยบำบัดกับเด็กออทิสติกโดยทำกิจกรรมการเตรียมตัวก่อนขึ้นม้า และกิจกรรมการขึ้นขี่ม้าใช้เวลาในการทำกิจกรรม 60 นาทีต่อ 1 ครั้งดำเนินกิจกรรมไปทั้งหมด 10 สัปดาห์จากการศึกษาเปรียบเทียบผู้เข้าร่วมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าผู้เข้าร่วมกลุ่มทดลองมีความสามารถและมีทักษะด้านกระบวนการการปรับการรับรู้สิ่งที่เพิ่มขึ้น

1.3 ผลการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมของบุคคลออทิสติกจากการใช้กิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ อภิปรายผลได้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลออทิสติกจากการใช้กิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครองจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ครูพี่เลี้ยงจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ครูที่โรงเรียน

จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และครูฝึกทหารจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และผลการประเมินการใช้รูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ จำนวน 3 ครั้ง คือ ก่อนดำเนินการกิจกรรมระหว่างดำเนินการกิจกรรม และหลังดำเนินการกิจกรรมพบว่า ก่อนดำเนินการสมรรถนะทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ระหว่างดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง หลังดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับมาก แสดงว่า บุคคลออทิสติกมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหลังจากการใช้รูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดแบบบูรณาการ มีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและมีกิจกรรมที่หลากหลายและการเดินของม้าช่วยกระตุ้นบุคคลออทิสติกในด้านต่างๆ ได้แก่ เรื่องพัฒนาการ การเคลื่อนไหว จังหวะการเดิน และส่งผลต่อการจดจำ สอดคล้องกับ Hakanson (2008) กล่าวว่า การใช้ม้าช่วยบำบัดไม่ได้หมายความว่าความถึงการขี่ม้าอย่างเดียวเท่านั้นแต่รวมถึงกิจกรรมที่กระทำร่วมกับม้าเช่นการขี่ม้าการออกกำลังกายกับม้าหรือการดูแลม้าเป็นต้นซึ่งการใช้ม้าช่วยบำบัดมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการคือผู้รับบริการผู้บำบัดและม้า

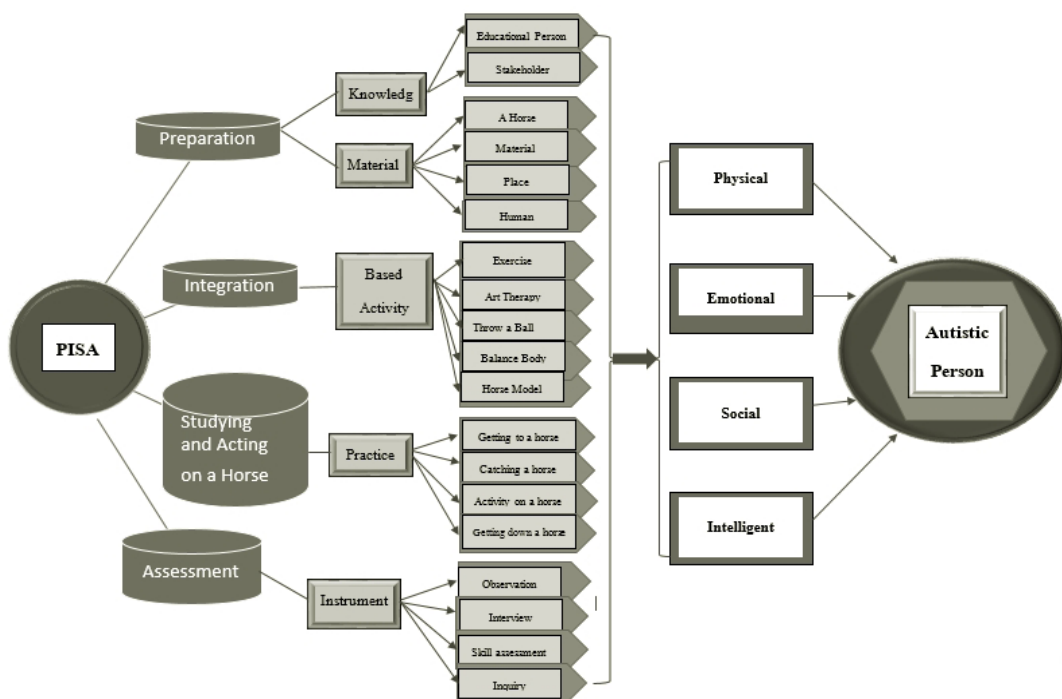
1.4 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติก
อภิปรายผลได้จากผู้มีส่วนร่วม จำนวน 28 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ครูฝึกทหารจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และแพทย์พยาบาลจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และผลการประเมินความพึง

พอใจของผู้มีส่วนร่วมโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกด้านสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา การพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกด้านอารมณ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบกิจกรรมอาชาบำบัดเป็นรูปแบบที่ให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา จนสามารถพัฒนาสมรรถนะบุคคลออทิสติกได้ทั้ง 4 ได้อย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koonrangseesomboon, et al. (2008) ได้ศึกษาวิจัยผลของการใช้ม้าบำบัดเด็กออทิสติก จำนวน 10 คน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมจากการสังเกตจากการทดสอบโดยตรงจากผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง การประเมินพัฒนาการทางภาษาโดยนักแก้ไขการพูดและการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่า เด็กที่เข้าร่วมโครงการทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านพัฒนาการการประเมินพัฒนาการทางภาษาโดยนักแก้ไขการพูดพบว่าพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น 6 คน การประเมินพฤติกรรมเด็กมีพฤติกรรมดีขึ้น 7 คน ผู้ปกครองทุกคนมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านกิจกรรมในโครงการ ความปลอดภัยของโครงการพัฒนาการและพฤติกรรมที่ดีขึ้นของเด็กหลังเข้าร่วมโครงการกล่าวโดยสรุปอาชาบำบัดสามารถช่วยพัฒนาเด็กออทิสติกได้เป็นกิจกรรมที่ทั้งเด็กและผู้ปกครอง

พึงพอใจที่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน จึงอาจจะใช้เป็นกิจกรรมหนึ่งในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก แต่เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ใช้สัตว์เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมจึงควรจัดในที่ซึ่งมีความพร้อมและผู้จัดการกิจกรรมต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในการพัฒนาเด็กที่ต้องให้การ

ดูแลเป็นพิเศษ นอกจากนั้นพบว่า ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วม เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและเกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติ ทำให้เกิดนวัตกรรมที่เรียกว่า “4 Steps: PISA ของรูปแบบกิจกรรมอาชบาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก”

ภาพที่ 1 4 Steps: PISA ของรูปแบบอาชบาบำบัดแบบบูรณาการเพื่อสมรรถนะบุคคลออทิสติกของกองทัพบก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐต้องกำหนดให้เป็นมาตรฐานชาติและเป็นนโยบายการศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็กออทิสติกและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครบทั้ง 4 มิติของการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและทักษะพื้นฐานในการทำงานที่ผสม

ผสานในโปรแกรมการฝึกและการเรียนรู้ทุกรูปแบบของการจัด และมีหน่วยงานที่จัดบริการสำหรับบุคคลมีทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2 รัฐต้องสนับสนุนทุกองค์กรทุกหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีความพร้อมในการพัฒนา และน่านโยบายและนวัตกรรมสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบ

อื่นๆ ด้วยโดยรัฐสนับสนุนงบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ทุกหน่วยงานต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายเครือข่ายครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้ทุกพื้นที่ที่มีบุคคลออทิสติกได้รับการดูแลช่วยเหลือบนพื้นฐานและมาตรฐานเดียวกัน

2.2 ควรนำไปพัฒนากับบุคลากรกลุ่มอื่นๆ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและ

กำหนดเป็นนโยบายของกองทัพบกและของชาติต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคคลออทิสติกด้านอื่นๆ และเด็กพิเศษกลุ่มอื่นๆ

3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป เช่น การบำบัดด้วยสัตว์อื่นๆ การใช้ม้าเทียม และการใช้เก้าอี้ขนาดไฟฟ้า

References

- Hakanson, M. (2008). *Equine assisted therapy in physiotherapy (Unpublished master's thesis)*. University of Gothenburg, Gothenburg, SE.
- Janthawanich, S. (2011). *Data analysis in qualitative research*. Bangkok : Publisher of Chulalongkorn University.
- Kittikarnamphon, T. (2015). *Therapeutic Sculpture for Children with Autism*. Chon Buri : Burapha University.
- Koonrangseesomboon, K., et al. (2008). *Asha therapy in children with autism*. <http://www.jrkkgo.th/research/qresearch.aspcode=0102417> (Accessed 11 June 2008).
- Kwankitborwornkul, C. and Hiranchalotorn, P. (2014). Social skills education in early childhood autism with paresthesia therapy. *Prince of Songkla University Journal*, 27(2).
- Nancy, H. McGibbon. (2007). Immediate and Long-Term Effects of Hippotherapy on Symmetry of Adductor Muscle Activity and Functional Ability in Children with Spastic Cerebral Palsy. *Presented to the American Hippotherapy Association*, 90(6), 966-974.
- Piamniwes, N. (2007). The study of the effectiveness of bilingual curriculum schools Level 1 level in Rayong province. *Master of Education*. Graduate School : Burapa University.
- Sams, M.J., Fortney, E.V., Willenbring, S. (2006). Occupational Therapy Incorporating Animals for Children with Autism: A Pilot Investigation. *American Journal of Occupational Therapy*, 60(3), 268-274.
- Siriratrakha, W. (2007). *Art Therapy and the art of healing*. Bangkok : Teacher's council publishing Ladprao.

